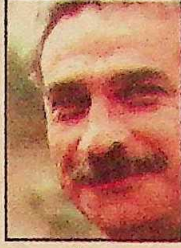

Yeni Sayak
31 Aralık 99

Devletin sihirli kelimesi

Türkiye'de çok partili siyasi hayata geçişle demokratik düzene geçiş eş anlamlı değil. "46 ruhu" tabiriyle anılan şeyin demokrasi özlemi ve beklentisiyle bir bağlantısı yok. 1946 yılının siyasi havasını müspet sayanlar o tarihten itibaren tek parti dönemine mahsus kimi dokunulmazlıklara riayet edilmeyeceği için kendilerini daha serbest hissedenlerdi. Kazanç kabul edilen şey hiç de bir demokratik tasarrufların canlanması değildi ve sadece resmî sansür cenderesinin gevşemesine, bazı mağduriyetlerin giderilme fırsatının doğacağına önem atfediliyordu. Nitekim 1950'de Demokrat Parti hükümet etme fırsatını jandarma dipçığının ve tahsildar baskısının reddi dolayısıyla ele geçirebildi. Demokrasi her nasıl toplum çoğunluğunun özlemlerini ifade eden bir kelime özelliği kazanmadı Türkiye'de. Demokrasiyi, o sihirli kelimeyi tekelinde tutan devlet olduğu için 27 Mayıs 1960 ihtilâli gerekçe bulmakta zorlanmadı. İddiaya göre sakıtlar ve sabıklar demokrasi yolunu tıkamıştı.

İSMET
ÖZEL

iozel@yenisafak.com

Yeni bir dönem açılıp da 1961 Anayasası'nın sosyalizme açık olduğu savunulabilir hale gelince devlet yine demokrasiyi kullanarak bir tez üretti. İddiaya göre Türkiye şu veya bu sebepten sosyalist bir ülke kimliği kazanamazdı. Sola açık bir düzen isteniyorsa bunun yolunu ancak Millî Demokratik Devrim açabilirdi. Devlet toplumun önüne sosyalizmin bir hedef olarak konulamayacağını demokrasinin önceliğini vurgulayarak kanıtlama başarısına erdi. 70'li yıllarda silâhlı sol örgütlerin yürüttükleri başı bozuk başkaldırı 12 Eylül 1980 darbesiyle bastırılınca bu örgütlere mensup olanlar ve yakınlık duyanlar teselliye demokrat olmayı yücelten bir tutumda buldular.

80'li yıllar başkaldırı imkânını ancak İslâmci söyleme sahip çıkanların kullanabildikleri bir zaman dilimi olarak yaşandı. Ne var ki sosyalist söylemle İslâmci söylem eşdeğer etkinlikte değildi. Dinin toplum hayatına yön veren etkinliği zapt edilemez bir güç durumu arz etmesin diye İslâmci söylemin kasıtlı ve kısıtlı bir siyasetin çerçevesine alınması gerekiyordu. Devlet tekelinde tuttuğu demokrasiyi İslâmci söylemin siyasi ambalajını belirleyecek peşin dayatmanın biçimi durumuna sokmayı ihmal etmedi. Böylece siyasal İslâm'ın kendine mahsus ambalajıyla nelerinden yaralanabileceği de tespit edilmiş oluyordu. İslâm'ı Türk siyasi hayatına ithal etmenin olduğu kadar oradan ihraç etmenin yolu da müşterekti. Demokrasi gereği gelen demokrasi gereği gitmek zorundaydı. Sihirli kelime üzerindeki devlet tekelini kalkmış değildi. Devlet katlarında reddedilen İslâmci söylem kolaylıkla yerini demokrasiye bıraktı.

Bunca tecrübeden sonra devletle nizalı gibi görünüp devletin aslı elemanı olabilmeyenin usulü meçhul değildir. Devletin tekelinde ne varsa onu devlete ikram edeceksiniz.